

Glösa Nyheter

Tidningen om Älgklanen i Glösa, hösten 2009

Christer vill skapa spännande Vinterglösa

Den manns meritlista är som en roman, sade en god vän till mig strax innan jag skulle intervjua Christer Gunnarsson i hans arbetsrum på Mittuniversitetet i Östersund.

Vännen hade rätt. Christer Gunnarsson är läraren, djungelguiden, filosofen, egenföretagaren, deltidbrandmannen,

fladdermusforskaren och karateutövaren som till årsskiftet 2009-2010 vill utveckla sina idéer i och för Glösa Älgrike.

– Grunden är möten mellan människor, säger han anspråkslöst och börjar lägga ut texten i en vildvuxen väv av djärva associationer, sannolika jämförelser och mer eller mindre sannolika antaganden.

Världen och Glösa

– Glösa har verkligen triggat igång mej, säger han. Jag vill starta nåt spännande där. Men jag är inte mycket för massturism. Jag vill skapa möten där båda parter får en upplevelse värd att minnas. Jag vill att det jag gör ska lämna avtryck. Om jag har en bra dialog med dej får jag nåt av dej, liksom du får nåt av mej.

Kommunikation måste föras åt båda hållen; bra upplevelser ska ge mer. Jag har pratat med mängder av guider i Afrika och Australien. Dom går in i väggen efter några år. Varför? Jo, dom får bara ge, dom får inget tillbaka av dom människor dom guidar. Denna envägskommunikation vill jag till varje pris undvika.

Mölle mot Ottsjön

Christer bor nu - tror jag, för man vet aldrig riktigt med Christer - i Ottsjö och på Frösön sedan han sålt sitt hus i skånska Mölle.

– Med flytten sänkte jag min standard men höjde min livskvalitet, berättar han.

Denna skinnömsning återkommer han ofta till.

– Vi måste förbruka mindre, eftersom vi lever långt över våra tillgångar.

Inget föredöme

Christer vill leva som han lär. Nu ska han kolla upp hur mycket han själv påverkar jordens undergång.

– Hösten 2009 ska jag föra bok över alla mina uttag från jordens stora skafferi. Jag älskar att resa, flyga, köra bil. Allt detta tär på dom ändligen resurserna. Snart har jag svart på vitt hur stor miljöbov jag är. Det känns bra, även om jag misstänker att resultatet kommer att kräva stora och smärtsamma förändringar i mitt sätt att leva.

Ikonen Naess

Christer Gunnarsson är starkt inspirerad av den nyligen bortgångne norske filosofen, professorn, läraren, motståndsmannen, bergsklättraren, miljöaktivisten och författaren Arne Naess.

– Hans bok *Ekologi, samhälle och livsstil* borde läsas av alla som vill få jorden på fötter igen. Arne Naess var en av ekosofins huvudpersoner, och han betonade alla levande varelsers rätt till självförverkligande och rätt att leva och överleva.

fortsättning på sidan 8...

Martin Timell i Glösa

I vår visar TV4 serien Sveriges historia. Nyligen gjordes inspelningar i Glösa.

Läs mer på sidan 11...

Älgfesten lockade många

Den 52:a älgfesten blev succé. Stämning, skratt och inte en droppe regn.

Läs mer på sidan 9...

Tung bilaga till Glösa Nyheter hämtar du på:

www.tidningsmakaren.se

Älghallen - Glösas hjärta

Älgen till höger om entrén till Glösa älghall är en kopia av Gärdeälgen från Gärde i Offerdal, troligen Sveriges största och äldsta hällristningsälg. Kopian är gjord i Offerdalsskiffer i naturlig storlek, 350 centimeter lång och över två meter hög. Gärdeälgen är utförd i naturalistisk stil och troligen cirka 7 000 år gammal. De naturalistiska bilderna är ofta äldre än de mer symboliskt skapade bilderna. Det troliga är att man först gjorde naturalistiska älgar, men småningom gick över till mer symboliska älgar, som alla ändå förstod och kunde "läsa". Kartan visar att Glösa ligger i en större hällbildssfär i länet, med både ristningar och hällmålningar. I Jämtlands län finns ett 20-tal funna hällbildsplatser. Glösa är alltså bara en liten pusselbit i hela Hällristningsverige.

Vänstra älgen är från Leiknes sydväst om Narvik, Norge. Den är 540 centimeter hög, i full skala och ingår i en större ristning som anses vara mellan 8 000 och 9 000 år gammal. Den är också naturalistiskt "målad". Just detta motiv där älgen vänder sig bakåt är mycket ovanligt. Den blå kartan visar att Jämtland ligger i ett ännu större hällristningsområde som omfattar Norden och västra Ryssland. Skifferbolaget har gjort kopiorna och skänkt dem till Alsens Hembygdsförening.

En aning förenklat kan Glösa Älgrike beskrivas som ett 800 meter långt friluftsmuseum - en trebening med hällristningarna, vinterhyddan och Älghallen. Historien bakom Älghallen är ett gott exempel på vad lokalt engagemang och idéellt arbete kan åstadkomma för att nå uppsatta mål. Curt Lofterud berättar:

"Året var 1994 och vi insåg att vi måste ha en riktig lokal för älgfesterna som vi på den tiden höll i tält. En kväll ringde Brita Gustafsson i Alsen och frågade mej om en kornlada i centrala Alsen som de ägde kunde vara nåt för oss. Jag blev överlycklig och svarade omedelbart ja. Brita kollade med tre syskon som gav grönt ljus till att skänka den till oss.

Den var på himmelskt stora 100 kvadratmeter, 10 x 10 meter! Allt gick vår väg just då. Det var stor arbetslöshet och det fanns nåt som kallades ALU-bidrag. Länsarbetsnämnden betalade för tre snickarkunniga killar som märkte upp den, plockade ner den och satte upp den där den fortfarande står. Dom höll på ett halvår. Vi fick till och med ett materialbidrag. Handledare var Nils Eliasson i Kluk, då upp mot 80 år. Han blev projektets dirigent.

Ladan hade bara ett enkelt plåttak. Därför gick det inte att få varmt när det började bli kyligt ute. Då blev vi sponsrade av Fresks, Persson Invest och Jemtla Mell. Fresks gav oss nytt yttertak och isolering, de andra bjöd på virket. Ideella krafter byggde under Ivan Gabrielssons ledning.

Men det gick ändå inte att få ett behagligt inomhusklimat under kalla höstdagar. Boven var det enkla brädgolv. Fresks blev åter vår räddning. De sponsrade isolering och annat material, och av Krokoms kommun fick vi bygdemedel som vi kunde anställa riktiga snickare för. Det var ett jobb som krävde kunnande.

Detta jätterum kunde vi naturligtvis inte bara använda till älgfester. Jag hade aldrig vågat drömma att det skulle bli som det blev. Men visst hade jag närt en och annan tanke på nåt slags utställningsrum. Ordet museum vågade jag inte ta i min mun. Men på sätt och vis kan man väl säga att det har blivit det, ett levande museum för ung och gammal som inte bara vill titta på stenåldersliv utan också uppleva det."

Ovan står Bäver/Ivan Gabrielsson framför östra väggen. På väggen hänger, upptill och något till vänster om mitten, den exakta kopian av Ismannen Ötzis ryggsäck. Till höger om den finns ett par fritt gjorda snöskor. Längst till höger står skidor av olika modeller. Inom en nära framtid ska vi även ge ut en mindre bilaga om allt det som hör vintern till i Glösa, exempelvis snöskor, skidor, stavar, släpor, vapen med mera.

Räv och Bäver bakom den detaljrika skinnkanoten, som du kan läsa mer om i bilagan. På väggen hänger också en bärmes och målningar av hållristningar, som det också går att läsa mer om i bilagan. Lamporna är täckta med torkade gäddskinn, som ger ett varmt och trolskt ljus. I eldstaden brinner ofta elden och hela lokalen luktar genuin vildmark.

Älghallen mot väster. Längst bort i bild ligger entrén och ovanför den finns en andra våning. Hallen kan ta emot 70 ätande gäster. Till höger skymtar det enkla köket.

Österväggen med bland annat ismannens ryggsäck, målningar av hållristningar, skidor, vapen och snöskor.

Bord med jaktvapen: pilbågar med pilar och kastspjut med spjutkastare, också kallat kastträ eller atlatl på aztekiska. Det uttalas at-lat-ul eller at-ul-la-tul och har använts redan för 24 000 år sedan. Under fönstret ligger yxor av älghorn och på väggen till höger om fönstret hänger bolor för fångst av främst fågel.

I Glösa Älghall finns bland annat:

- Älgskinnsdräkter, fettgarvade, av sämskskinnsmodell.
- Vinterpälsar av älgskinn och bäverskinnhandskar. Något par fodrat med harskinn.
- Vinterstövlar av älgbäling med kragar av märdskinn.
- Kopior av de äldsta skidor som hittats, Kalvträskskidan, 5 200 år gammal, funnen utanför Kalvträsk. Den korta Hotingskidan, funnen i Hoting, 3 500 år gammal. Raftsjöskidan, ålder obestämd, den enda gamla jämtländska skidan, funnen utanför Raftsjöhöjden. Anumark- eller Vagrännarskidor, stora men lätta, gjorda av asp. Användes långt in på 1900-talet då man förföljde varg i djupsnö.
- Snöskor, släpor, jaktvapen, musikinstrument, fiskeredskap, förvaringskärl och skinnkanot. Läs mer om dessa i bilagan, som du kan hämta på

www.tidningsmakaren.se

Räv vid moderna snöskor från Kanada. I taket hänger kopior av de enorma Anumark- eller Vagrännarskidorna, gjorda av aspved. De användes långt in på 1900-talet då man förföljde vargar i djupsnö. Ovanför den rundare typen av snösko hänger de kortare Hotingskidorna. Längst in i hörnet står Raftsjöskidorna, och vid sidan av dem står Kalvträskskidorna.

– Hans syn på naturen ger mej helt naturliga kopplingar till Glösa, säger Christer Gunnarsson. Människans relation till naturen var förr mycket viktigare och mer livsavgörande än den är i dag. Men med en djupare insikt i dom skador vi tillfogar naturen kan vi kanske åter tvingas in i en ny och djupare relation som faktiskt också kan bli livsavgörande för oss!

Ekoturism

Christer's idéer för Glösa bottenar i begreppet ekoturism, ett ämne som han studerat några år i bland annat Australien. Han lärde sig också fieldguiding i Sydafrika, alltså guidning bland bushens och djungelns vilda djur, en ibland livsfarlig sysselsättning.

– Ekoturismens grundbult är att inte bara researrangören utan även att människorna i den bygd man besöker ska tjäna pengar på turisterna, säger Christer allvarligt. Jag är inte ute efter att bli rik. Jag vill jobba småskaligt och bli rik på möten och upplevelser. Jag är ekocentrisk, inte egocentrisk.

En första skiss

Hur ska då Christer's företag *Iron Bark* arbeta i Glösa?

– Fokus ligger på vintersäsongen. Jag vill satsa på jakten för att locka ungdomar. Det blir jaktbana och jaktstig i skogen. Men utan gevär. Här handlar det om pilbåge! I bågskytte kan man verkligen leva sej in i rollen som jägare för 5 000 år sen.

Andra spännande upplevelser kan bli överlevnadskurser, matlagning, diskussioner och övernattnings i vinterhyddan - i äkta älgskinnkläder på äkta älgskinnbädd.

Christer är noga med äktheten; att allt ska vara så genuint som möjligt.

– Glösa får aldrig bli Kalle Anka, säger han och skrattar hjärtligt. Men han menar allvar.

Karate som filosofi

– Karaten har lärt mej att fokusera på det viktiga. Som du märker vill jag mycket, men jag kan fokusera på en sak i taget när det verkligen gäller. Karaten öppnar mina sinnen. Den har också lärt mej att inte ge upp - och att tåla smärta och motgång. Jag är pacifist. Om du slår mej försvarar jag mej genom att parera. Men jag slår inte tillbaka. Den inställningen ger en trygghet hos mej - men inte hos den som anfaller.

Christer menar att konsten att fokusera och slappna av är viktig.

– Jag har gjort experiment med grupper av personer som fått sitta stilla och tysta på en sten i skogen i 30 minuter. Många tycker först att det är svårt, men alla kan. Och det märkliga är att alla får så olika intryck och glider in i så varierande sinnestämningar. En diskussion efter en sådan erfarenhet brukar bli en upplevelse i sej.

Kulturfestival

Mer om aktiviteterna på Glösa. Sommaren 2010 blir händelserik. Christer och dagens järgång med Allan, Curt och Ivan planerar att då ha en stor bildutställning med hållristningar och hållbilder från hela världen.

– Arbetsnamnet är *Glösa i världen*. Det blir massor av musik, mat och glädje! Det ska bli ett slags kulturfestival.

Tillbaka till naturen

Christer Gunnarsson är orolig för den accelererande miljöförstörelsen i världen.

– Tusentals arter av grodor, insekter, fiskar och fjärilar har dött ut under bara några decennier. Men det hjälper inte att måla fan på väggen. Det måste vara kul med miljövard och utvecklingen mot ett hållbart samhälle, annars orkar ingen engagera sej. Därför vill jag skapa nåt som väcker uppmärksamhet. Och det kanske viktigaste: Jag vill återkoppla människor till naturen. Jag är kanske inne på samma slags tankebanor som Rousseau för nästan 300 år sen. I det sammanhanget passar Glösa som hand i handske.

Avtal ger klirr i kassan

Christer's intresse för Glösa tog ordentlig fart 2008 då han tillsammans med en grupp från Mittuniversitetet besökte stället och fick lyssna till Curt Lofteruds inspirerande och livfulla berättelser.

– Jag hyser stor vördnad för Curt och är glad över att han nu är min mentor, säger Christer, som under sommaren 2009 inledde diskussionerna om ett samarbetsavtal med ansvariga för Glösa och Alsens hembygdsförening.

Avtalet ska vara klart att presentera i Storulvån och Våldalens fjällstationer runt årsskiftet, och vintern 2009 kör Christer igång och håller på så länge snön ligger.

– Jag har den största respekt för folket i bygden, och jag ska låta en procent av mina inkomster i Glösa gå till hembygdsföreningen.

Mångfasetterad

Dagen efter intervjun med Christer Gunnarsson ringer jag honom för några kompletterande frågor.

– Kan vi vänta några dar med dom? frågar han. Kärran mot England lyfter om en liten stund.

– Ok. Vad ska du göra där?

– Det handlar om fladdermöss. Dom är ett annat av mina stora intressen här i livet...

Glösaglimten

Du är väl med i Glösaglimten, fototävlingen för motiv bara från Glösa?

Reglerna är enkla:

- endast digitala foton.
- endast Glösamotiv.
- längsta sidan av fotot ska vara minst 2 000 pixlar lång.
- högst 5 MB stora foton.
- berätta kort om bakgrunden till fotot.
- uppge telefonnummer där vi kan nå dig.
- tävlingsbidrag mejlar du till glosaglimten@yahoo.se

Förstapris är - förutom äran och publicering i kommande Glösa Nyheter - en tretimmarskurs i kokgropskokning av örting när det passar dig under sommaren 2010. Efter kursen äter vi örtingen tillsammans och sköljer ned med älgbuljong.

Älgfesten 2009 - tre timmars eldig magi

Trummorna dunkar. Facklornas lågor flämtar runt hållristningarna i skogen vid Glösabäcken i Alsen.

Älgklanens ledare med sina fackelbärare står på ena sidan bäcken, älgklanen på den andra. En främmande röst skär genom mörkret. Det är älgens rådgivare som fått reda på att några jägare ur storklanen inte tagit vara på älgens klövar efter en lyckad jakt. Det bryter mot överenskommelsen, och nu svävar älgens ande omkring för att söka sina ben. Nu är det ledarens uppgift att få klanen att förstå – och att bättra sig.

Detta är Älgfestens kulmen. Älgklanens ledare manar klanen till bot och bättring, och i talkörer lovar klanen att lyda ledarens uppmaningar. Man kan verkligen undra vad vi ser här i skogen år 2009. Och varför?

–Festen är ett försök att lyfta fram stenåldersfolkets sätt att vara och leva här för 6 000 år sen, berättar Älgklanens ledare, Curt Lofterud. Troligen träffades människor här i Glösa någon gång om året för att roa sej och ta del av nyheter och skvallra. Vi vill visa att man hade fester, att det var viktigt att träffa folk som bodde lite längre bort, inte bara runt Alsensjön.

Lika oss

Trots att 6 000 år är en lång tid var nog människorna då inte så olika oss, åtminstone inte på det mänskliga planet. Man hade samma behov av vänskap, kärlek och umgänge som vi.

– Jag kan tänka mej att man ville vara många och att man ville lära känna varandra. Det gav trygghet. Och det var roligt. Och ungdomar från till exempel Ottsjön tyckte säkert att det var kul att komma till Alsen ibland för att träffa kompisar. Och vice versa, säger Curt Lofterud.

Stenåldersmänniskan i Jämtland var helt beroende av älgen. Den gav kött att äta, skinn till kläder och skor, ben och horn till redskap och vapen. I september varje år hålls Älgfesten i Glösa. Det här var fest 52 under de 21 år man festat om, på ett tämligen strikt ceremoniellt manér. Stenåldersmannen Mård - eller Curt Lofterud som han heter utan älgskinnkläder och med mårdsinn runt halsen - är en av de tre som varit med på alla fester. De två andra är hans fru Irma och Maria Ericson, den senare trummare i kvällens mycket ljudliga orkesterkvartett.

fortsättning på sidan 10...

Mingel och middag

Festen inleddes med mingel. Att mingla betyder ungefär ”att där människor finns blanda sig med de närvarande, för att under småprat bekanta sig med dem.”

Mingelmäster var Räv, alias Allan Borgsten, som med slevan i högsta hugg såg till att samtliga, även de lite mer reserverade, fick sin mugg äkta älgbuljong ur grytan över öppen eld. Alla tycktes gilla drycken, men en och annan spottade älgkår och tackade diskret nej tack till påtår.

Minglet övergick sedan i måltid i den mäktiga Älghallen. Där delades gästerna in i grupper efter det bord de satt vid: Härkan, Långan, Åkerån och Ottsjön. På tallrikarna låg grillat innanlår av älg, potatissallad och salladsmix. Köttet kom från Nagasjön, marinaden var komponerad av framlidne Bengt Ocklind från Ocke, potatissalladens recept var lika hemligt som guldreserven i Fort Knox.

– Men eftersom jag har kvitto på råvarorna ska jag nog kunna rekonstruera Sigrid Falks gamla recept, säger Curt Lofterud och plirar med ögonen.

Trevligt och hemskt

Att få flyt på en så stor fest som denna kräver engagemang. Det har man i Alsens Hembygdsförening.

– Sammanlagt har 15 personer varit involverade, indelade i olika grupper, berättar Curt Lofterud. Några har stått för köttet, andra för potatissalladen och grönsakerna. Och många är här för att servera och se till att gästerna trivs.

En som trivs är Viviann Lind från Truvbacken.

– Det här är femte gången för mej. Det är trevligt här, maten är god och alla är glada. Ett år tog jag med mitt lilla barnbarn. Hon ville gå in i vinterhyddan och titta. Efter bara en sekund kom hon utspringande och skrek:

”Mormor. Det ligger en död ko därinne!”

– Den döda kon var ett älskinn på golvet.

Mot nya djärva mål

Glösa Hällristningar, som det står på skylten vid väg 666 mellan Nälden och Mörsil, vill ut i stora världen. För Glösa är inte bara Älgfester. Glösa är ett stort friluftsmuseum om det stenåldersfolk som bodde här. Curt Lofterud, Ivan Gabrielsson och Allan Borgsten som guidar i Glösa känner sig mogna för en mycket större publik.

– Ja, varför ska vi inte sikta mot stjärnorna? frågar sig Allan Borgsten. Vi finns i Lonely Planet, vi får fina betyg av gästerna och i somras var hälften av besökarna utlänningar.

Till lilla Glösa kom folk från Polen, Ungern, Italien, Belgien, Tyskland, Holland, USA och Danmark. Nu ska vi göra en hemsida och börja marknadsföra oss.

Curt Lofterud är inne på samma spår: att expandera och bli en året-runt-attraktion för besökare från hela världen.

– Jag ser framtiden som en ”möjligheternas ocean”. Vi ska skapa bildspel, vi ska göra film, vi ska ordna temakvällar. Och Älgfesterna ska bli ännu festligare genom större orkester med bredare repertoar på flera slags stenåldersinstrumentet.

– Du kan skriva opp att det ska låta om både Älgfesten och Glösa framöver!

Blir det regn? Gunnel Sandegård spejar mot molnen, flankerad av Marika Dymling och Örjan Lundqvist. Men inte en droppe föll under hela kvällen.

Stenålderskvartetten Älgklangens entusiastiska musiker vid grytan med älgbuljong.

I den fullsatta Älghallen lyssnade drygt 60 gäster på Curt Lofteruds berättelser om människorna och livet i Glösa för 6 000 år sedan.

Omgiven av fackelbärare håller Älgklanens ledare tal vid Glösabäcken. Det är festens höjdpunkt.

Sveriges historia filmas i Glösa

Ivår rullar serien *Sveriges historia* igång i TV4. Men projektet presenteras inte bara i teve-format. Det ges också ut som åtta band på Norstedts Förlag och visas i en stor utställning på Historiska museet i Stockholm.

En solig dag i början av oktober arbetade programledaren Martin Timell, producenten Christian Arnet och fotografen Henrik Nordin i Glösa. Man spelade in ett stort antal stenåldersscener till den ursvenska serie som enligt rykten kommer att vända upp och ned på många vedertagna sanningar.

–Vi gör ju en rätt kaxig ansats när vi säger att vi ska berätta hela Sveriges historia, från istid till i dag, säger Christian Arnet i en kort inspelningspaus. Det har aldrig tidigare gjorts i TV. Du ska veta att det är 50 år sen man senast gjorde ett bokverk som behandlar hela Sveriges historia.

Christian Arnet, producent.

Tips av syrran

Det var Christians syster som kom med idén. Hon bodde tidigare i London, där hon som så många andra tittade på *History of Britain*, en kronologisk TV-berättelse om Englands historia.

–Gör nåt liknade i Sverige! uppmanade hon. Serien har blivit en succé här och kan säkert bli det även i Sverige.

–Det var startskottet, berättar Christian. Jag tände på förslaget och tittade igenom en del tagningar som jag tidigare hade gjort med historikern Dick Harrison. Ganska snart insåg jag att han var rätt man att dra detta gigantiska historielass. Vi började utforma en konkret idé och på den vägen är det.

Nya roller, nya kläder

I Glösa fick programledaren Martin Timell, kanske mest känd från teveprogrammet *Äntligen hemma*, byta snickarbyxor, bomullsskjorta och sportskor mot älgskinnspåls, älgskinnsmössa och älgskinnstövlar. Han fick dessutom ikläda

sig ett par vattentäta bäverskinshandskar, modell större. Att i denna tunga och svettiga mundering lära sig att kasta atlat, ett slags spjut som hivas iväg med en meterlång kastarm, var inte helt lätt. Men efter några rätt misslyckade försök träffade Martin den uppställda fuskälgen på 40 meters avstånd!

–Det var nog sällan man jagade älg med kastspjut på så stora avstånd under stenåldern, berättar Curt Lofterud, initiativtagaren till verksamheten i Glösa. Man måste nog komma ned på 20, högst 30 meters avstånd för att få död på älgen. Då förstår man att dom var duktiga jägare på den tiden. Att smyga sig så nära inpå en älg är väldigt svårt.

Långsam spis

Efter kastspjutövningarna följde tagningar av matlagning à la stenåldern. Det enda receptet var synnerligen enkelt. Du behöver bara:

Och så här sätter man på en stenåldersspis:

- lägg upp en stor vedtrave
- högst upp läggs minst ett dussin knytnävstora stenar
- tänd veden, låt brasan brinna minst en timme, först då har stenarna blivit tillräckligt heta
- under tiden stenarna hettas upp gräver du en halvmeterdjup grop
- när stenarna är heta lägger du hälften av dem i gropens botten
- lägg på ett tunt lager jord
- lägg ned näverpaketet
- lägg på ett tunt lager jord
- lägg på resten av stenarna och ett tunt lager jord
- täck med en fuktig grästorva, trampa till lätt
- låt koka ungefär en timme
- gräv upp torv, jord, stenar – och näverpaket
- öppna paketet, ät och njut

Stenåldersdagen på Glösa blev smockfull av anakronismer. Fotografen Henrik Nordin, som annars jobbar mycket med *Tinas Cookalong* fick nu filma hur man jobbar med en kokgropspis, modell 4 000 år f Kr. Kasten mellan forn- och nutid blev flera: Till den mycket uppskattade stenåldersfisken dracks nymalet Colombiakaffe, en scens krävande tystnad bröts ibland av knappt synliga Boeingplan på väg mot Gran Canaria, och pratet om stenåldersmatens för- och nackdelar spetsades då och då av systemkamerors smattranden och vassa signaler från påstridiga mobiltelefoner. Till efterrätt inmundigades några av Martins dråpliga historier ur hans långa tevekarriär – helt omöjliga att här återberätta.

fortsättning på sidan 12...

Henrik Nordin, filmfotograf, assisterad av Curt Lofterud, tillfällig belysningsmästare.

Martin Timell, programledare.

- en fisk
- en enekvist

I den urtagna fisken läggs enekvisten, den enda kryddan. Fisken slås in i näver som legat i vatten under natten. Paketet surras med björkvidjor. Tillagningen är ingenting för glömska kockar. Spisen måste nämligen tändas många timmar före koket.

Dags för Curt Lofterud, längst till höger, att lägga ned den näverinslagna fisken i kokgropen. Från vänster Martin Timell, Christian Arnet, Maria Ericson, Johnny Persson, Allan Borgsten.

Digerdöd och cirkuselefanter

Sveriges historia är en jätteproduktion med bland andra Dick Harrison och Christian Arnet vid tömmarna.

– Jobbet är att vänta, summerar Martin Timell. Man fryser. Vi är i södra Sverige. Vi är i norra Sverige. Vi far hit och dit och slänger oss mellan olika epoker och tar snygga bilder. Vi hoppar i historien, vi hoppar geografiskt. Vi talar om digerdöden, vi filmar på Historiska museet. Man lär sig oerhört mycket. Ibland rör det ihop sig i huvudet på mig, men gud ske lov inte i Christians.

Som ett exempel på hur historien hela tiden skrivs om berättar Martin följande:

– På måndag ska vi filma i Berzelii park i Stockholm. Jag ska hålla i och berätta om ett stort ben som man först trodde kommer från en cirkuselefant. Men det är från en mammut. Historia är verkligen häftigt!

Intryck och reflexioner

De avslutande tagningarna gjordes nere vid Glösaabäckens hällristningar då skymningen började locka fram en och annan skrymt och vätte mellan mörka granstammar. Alla var trötta. Tagningar och omtagningar hade kantat dagen. Det blev dags för det obligatoriska gruppfotot. Sedan följde en grovsummering av jobbet. Det mesta hade gått enligt planerna. Och Glösa hade verkligen imponerat på den gästande trion.

– Det är ett tufft jobb det här, säger Martin Timell. Det är så många olika inspelningar och svårt att sätta sig in i alla slags situationer. Det finaste med jobbet är att möta alla dessa entusiastiska människor. Och människorna i Glösa Älgklan är nog dom mest fantastiska jag hittills har mött i den här serien. Dom slår ju alla rekord i hängivenhet. Det måste ha brunnit i huvudet på dom. Dom är helt makalösa!

Christian Arnet håller mer i det nästan fulla glaset med beröm:

– När vi åker runt i landet ser vi många risiga anläggningar. Glösa är motsatsen. Jag var här för femton år sen. Redan då var Glösa en upplevelse. Men nu är stället ännu mer imponerande.

Bra kan bli ännu bättre

Glösa är bra som det är. Men idén går naturligtvis att utveckla hur mycket som helst. Ett sätt skulle kanske vara att fokusera ännu mera på älgen, göra ett svenskt Älgmecka. Och man kan nog ha lite mer lättviktig verksamhet parallellt med den seriösa. Det bör gå att sälja t-shirts, älgbajs på burk och teddyälgar vid sidan av den nästan vetenskapliga dokumentationen och rekonstruktionen av stenåldersfolkets liv.

Hela gänget samlat efter en hård arbetsdag i Glösa. Från vänster Henrik Nordin, Johnny Persson, Ivan Gabrielsson, Martin Timell, Allan Borgsten, Christian Arnet och Curt Lofterud.

Skyltar och vägar

Martin Timell menar att det primära är att få folk att hitta till Glösa.

– Sätt upp större och mer inbjudande skyltar nere vid vägen. Förbättra vägen hit upp. Gör en stor parkeringsplats i närheten så man slipper genomlida en indoeuropeisk folkvandring för att

komma fram. Sätt upp fler välkomnande skyltar så man förstår var saker och ting finns. Gör hela anläggningen lite mer turistisk. Med det menar jag absolut inte att ska få hit mer tangel, utan bara att folk ska hitta hit och förstå var saker och ting finns inom det stora området. Alla som kommer hit blir med automatik

ambassadörer för stället – så bra är det. Och jag garanterar att det inte finns en enda unge som inte vill kasta spjutet som jag provade i dag. Gör tävlingar, sätt upp rekordtabeller för sjuåringar, åttaåringar, nioåringar... Och som pricken över i skulle jag vilja se älgar här - tama älgar i hägn. Det ska väl inte vara så svårt att fixa! avslutar

Martin Timell uppförande - och brister ut i ett hjärtligt hästgägg.

Sedan får alla hysteriskt bråttom. Middag väntar i Östersund. Sedan blir det kvällskärran till Stockholm...

